

ALLiES eGuide

6. Periaate

Yhteisöllisyys

Työrauhaa motivoidaan ja ylläpidetään positiivisella ja lämpimällä, mutta samalla jämekällä ja selkeällä otteella. Johdonmukaisuudella ja päättäväisyydellä voidaan saavuttaa tie turvallisuuteen ja vapauteen mihin liittyy vastuun ottaminen omasta toiminnasta. Koulu yhteisön vakaus edesauttaa myöhemmin vastuullista osallisuutta myös demokraattisessa päätöksenteossa muualla yhteiskunnassa.

Käyttäytymisen opettelu lähtee ajatuksesta, että työrauha savutetaan helposti ymmärrettävien sääntöjen kautta, joiden noudattamista valvoo lämmin, mutta jämekkä aikuisyhteisö, joka on sitoutunut sääntöjen noudattamiseen yhtälailla. Toistuvien harjoitusten kautta lapsi saa kokemuksia, joiden kautta hän voi oppia itseuria. Harjoittelu on oleellinen edellytys hyvinvoinnille yhteiskunnassa, missä vastuulliset käytästävät ja sitoutuminen yhteisiin sääntöihin ovat todellisen demokratian perustana.

Työrauhaan liittyvä järjestys lisää lasten turvallisuutta ja varmistaa osaltaan jokaisen yksilön oikeuden toteutumista suhteessa rauhalliseen työskentely-ympäristöön. Järjestys myös tuo mukanaan vapautta, koska opettaja voi harkituissa tilanteissa löysätä otettaan lasten oppiessa itse kontrolloimaan käyttäytymistään. Järjestys lisää rauhallisuutta ja vähentää epäjärjestyksen aiheuttamaa stressiä ja turvattomuutta, mitkä osaltaan ovat usein aiheuttamassa väkivaltaa ja kiusaamista

Käyttäytymisen opettamisen tulee perustua aitoon välittämiseen. Se vaatii opettajalta sensitiivistä otetta, joka on samalla kertaa jämekkä mutta positiivinen ja ystävällinen. Muunlainen lähestymistapa olisi lasten luottamuksen pettämistä, koska he ovat vastaanottavaisessa iässä oppimassa itsekäin vuorvaikutustaitoja esimerkin kautta. He odottavat, että aikuiset kunnioittavat heitä ja he tulevat kuulluiksi. Lasten omaa tahoa ei tule nujertaa; he tarvitsevat sitä selviytyäkseen elämässä. Tietoinen positiivinen oman tahdon harjoittelu on sysäys vahvalle itsetunnolle eettisesti kestävässä ihmissuhteissa. Se on rakentavampaa kuin kasvaminen oman onnensa nojassa vertsiaryhmän status- ja valtakamppailuissa. Jos aikuinen ei kykene ottamaan paikkaansa vastuullisena ohjaajana tai jos lapsen tahto nujerretaan pelon ja pakon kautta, lapsi ei voi harjoittaa tahtoaan ja kasvaa turvallisissa rajoissa jämekän, mutta rakastavan aikuisen ohjauksessa

Hyvän käyttäytymisen opettelu perustuu seuraaviin seikkoihin:

- Huonon käyttäytymisen ennaltaehkäisy korostuu. Materiaalien ym. jakamisessa huomioidaan, että kaikille on riittävästi tai että ne ovat helposti vaihdettavissa konfliktien välttämiseksi. Ongelmallisia tilanteita analysoidaan ja suunnitellaan uudelleen kunnes tyydyttävä ratkaisu tai toimintamalli löytyy.
- Selkeät säännöt. Jotkut säännöistä ovat pysyviä ja kaikkien odotetaan noudattavan niitä, kun taas jotkut säännöt on määritetty aikuisten ja lasten välisenä yhteistyönä ja jos huomataan

toimimattomia sopimuksia, niitä muutetaan yhdessä keskustellen. Lasten mielipiteitä sääntöjen oikeudenmukaisuudesta kysytään säännöllisesti.

- Aikuiset motivoivat lapsia hyvään käytökseen osoittamalla positiivista huomiota kohteliailla kommentteilla ja kiinnittämällä huomiota asioihin, jotka menevät hyvin. Positiivisia affirmaatioita käytetään paljon samoin kuin ystävällistä kosketusta ja kiitosta, kun asiat menevät hyvin.
- Opettajat reagoivat nopeasti ja reilusti sääntörikkeisiin ja antavat selkeän ohjeen oikeasta toiminnasta. Tämä voi vaihdella yksittäiselle lapselle annetusta ohjeesta koko ryhmän kanssa käytyihin keskusteluihin. Erityisesti tilanteeseen johtaneet tekijät huomioidaan keskusteluissa, jotta voidaan löytää vaihtoehtoisia käytösmalleja.
- Jos sanktioidaan, lasta ei automaattisesti poisteta ryhmästä, vaan opettaja selvittää asian lapsen kanssa kasvatuskeskustelussa ja tilalle pyritään löytämään vaihtoehtoinen toimintamalli. Jos tilanne siitä huolimatta toistuu, malleja muutetaan kunnes ratkaisu löytyy.
- Älä koskaan sano ei koskaan! Ei-viestejä pyritään välttämään ja sen sijaan lähestymään asioita positiivisen kautta ilmaisten samalla, mitä lapselta odotetaan. Sen sijaan, että sanoisi esim. „Älä tee noin“, sanotaan, „tee näin“.
- Kaikilla tavaroilla on merkityt paikat, kulkusuunnat on merkattu lattioihin ja lasten tilat, jopa jokaisen henkilökohtainen odotustila esim. naulakoilla ulosmeno odottaessa, on merkitty. Tämä vähentää epäjärjestystä esim. siirtymätilanteissa ja lapset oppivat ylläpitämään järjestystä ja tietämään mitä heiltä odotetaan missäkin tilanteessa. Tämä luo turvallisuutta ja antaa mahdollisuuden vapautteen rajojen sisällä. Myös jonopaikat ja istumapaikat voidaan merkitä lattiaan.
- Henkilökunta ohjaa liikkumista koulun tiloissa hyödyntäen merkittyjä kulkusuuntia varmistaakseen, että siirtyminen paikasta toiseen tapahtuu rauhallisesti ja järjestyksessä. Oettajat eivät jätä ryhmäänsä ilman valvontaa ulkona eivätkä sisällä.
- Lapsiryhmää ohjattaessa henkilökunta tarjoaa valinnan mahdollisuutta esimerkiksi sanktiotilanteessa, jotta lapsen tahtoa ei nujerretä. Esimerkiksi ruokaa ei pakoteta syömään, vaan annetaan mahdollisuus valita kahden vaihtoehdon välillä
- Haastavasti käyttäytyvää lasta ei automaattisesti poisteta ryhmästä, vaan systeemiä muutetaan kunnes ratkaisu löytyy.
- Toista satuttavaa toimintaa ei sallita –tämä näkyy kaikessa. Ongelmaan tartutaan heti sen ilmetessä: sitä analysoidaan, kunnes syy ongelmaan löytyy ja sen jälkeen haetaan ratkaisua kunnes balanssi saavutetaan.
- Päivän kulussa on useita tilanteita, joissa voi valita vaihtoehtojen välillä. Lapsille kaikissa ikäryhmissä annetaan mahdollisuus valita ja päättää itse tehtävistä tai leikeistä, mihin ryhtyvät. Valintatuokiassa on kolme perustetta: lapsen tulee päättää mitä haluaa, selittää se mulille positiivisella tavalla sekä selvittää pettymyksestä ja valita toinen vaihtoehto jos sillä kertaa oma ensisijainen vaihtoehto ei ole mahdollinen.
- Opettajat kysyvät lasten mielenkiinnon kohteita opetettavien asioiden suhteen. Lapset voivat esimerkiksi osallistua ryhmätyön suunnitteluun ja toteutustapojen miettimiseen. He voivat myös tehdä aloitteita esim. ruokavalikoimaa koskien tai ehdottaa aktiviteetteja. Lapsilta kysytään myös miltä heistä tuntuu erilaisissa tilanteissa koulussa ja miltä tuntui tulla aamulla kouluun.
- Ihmisoikeuksia kunnioitetaan; jokaisella on oikeus omaan nimeen, omaan tilaan ja omaan tavaraan.
- Yhteisöllisyyden opettelu kulkee kolmen askelman kautta: Osaan arvostaa itseäni (Olen ok), osaan arvostaa toisia (Olet ok), osaan arvostaa yhteisöäni (We are ok). Kun oppii arvostamaan itseään, pystyy arvostamaan myös toisia ja lopulta myös yhteisöä.